

Arbetsmiljöns betydelse för KOL

En rapport från SBU 2025

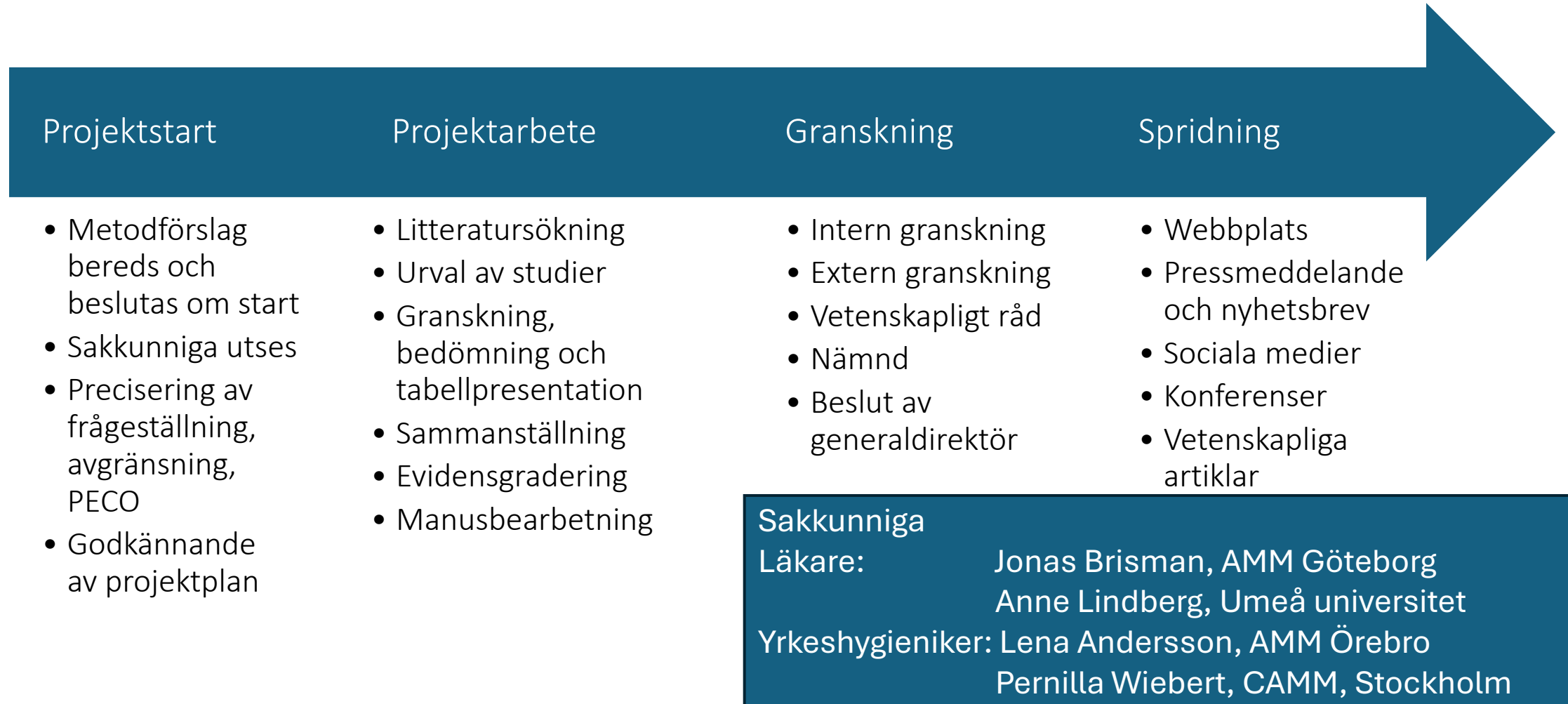
SBU utvärderar:

hälso- och sjukvårdens,
tandvårdens, socialtjänstens och
funktionshinderområdets metoder
och sambandet mellan arbetsmiljö
och hälsa

Arbetsprocessen

– från förslag till färdig rapport

KOL – kroniskt obstruktiv lungsjukdom

- 7-10 % av den vuxna befolkningen i världen beräknas ha KOL
- Bestående sjukdom i andningsorganen som kan vara fortskridande
- Den 3:e vanligast dödsorsaken i världen
- Vanligaste orsak är rökning, men även faktorer i arbetsmiljön kan orsaka KOL

SYFTE

- Utvärdera sambandet mellan olika luftburna exponeringar i arbetsmiljön och KOL

Avgränsningar

- Populationen består av män och kvinnor som exponeras i arbetet
- Luftvägsexponering som har bedömts på något sätt (mätning, enkätsvar, exponeringsverktyg (JEM)) Ej olyckor
- Jämförelse mellan exponerade och oexponerade arbetare, eller av grupper med olika grad av exponering
- Information om rökning bland deltagarna eller jämförbar population
- Utfall som läkarställd KOL-diagnos eller relevanta surrogatmått
  - FEV1/FVC, FEV1/VC <0,7 eller LLN
  - Självrapporterad uppgift om läkardiagnos
  - Läkemedel förskrivet specifikt för KOL

Avgränsningar forts.

- Medel- och höginkomstländer
- Studiedesign som kvantitativt har undersökt samband mellan arbetsexponering och utfall
  - Kontrollerade studier
  - Retrospektiva och prospektiva kohortstudier
  - Fall-kontrollstudier
  - Tvärsnittsstudier
- Minst 100 deltagare, publicerad från 2001 och framåt
(2001 publicerades enhetligare definition av KOL-diagnosen)

9814
abstrakts

granskning av titel & abstrakt

831
artiklar

granskas i fulltext 5–10 %

167
artiklar

granskas med avseende
på risk för bias

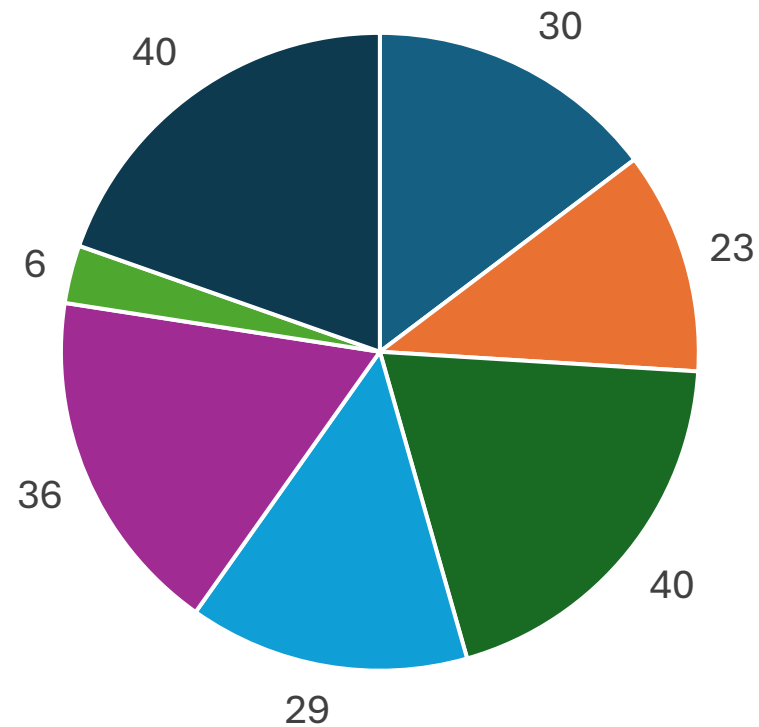
54
artiklar

Relevanta och med acceptabel risk för bias

Varje sakkunnig bedömer $\frac{1}{4}$ av alla artiklar

Indelning av exponeringen

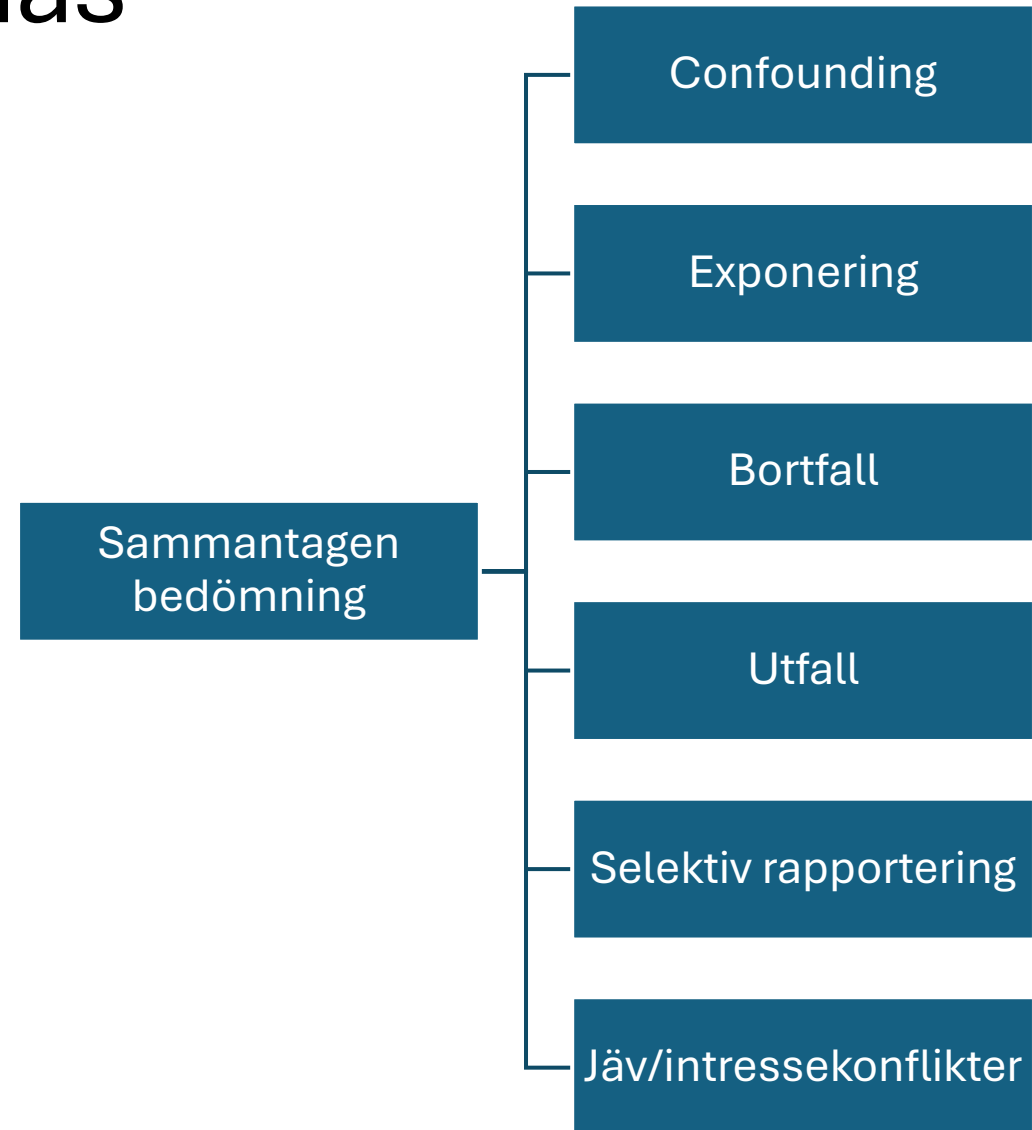
Antal studier per exponeringskategori

- Ånga, gas, damm, rök (VGDF)
- Damm - ospecificerat
- Damm - oorganiskt (sten, metall)
- Damm - organiskt (växter, djur)
- Ånga, gas rök (VGF)
- Pesticider (bekämpningsmedel)
- Diverse, oklart

Bedömning av risk för bias

- Styrkan i studierna bedöms genom att värdera 6 olika domäner
- T ex har studien tagit hänsyn till relevanta confounders, har man mätt confounders med valida metoder, använt lämpliga analysmetoder, osv?
- Allt vägs ihop till sammantagen bedömning

Sammanlagd bedömning

Låg risk för bias: Studien bedöms ha **låg risk** för bias i *samtliga* domäner

Måttlig risk för bias: Studien bedöms ha **måttlig risk** i *åtminstone* en domän, och låg eller måttlig risk i övriga

Hög risk för bias: Studien har **hög risk** för bias i *minst* en domän, **eller** studien har **måttlig risk** i *flera domäner*, vilket leder till en avsevärt minskad tilltro till resultatet

Resultat

Exponeringskategori	Antal studier Antal deltagare	Resultatets tillförlitlighet	Avdrag	Tolkning
Oorganiskt damm	35 studier n=206 951	⊕⊕⊕○	-1 risk för bias	Det finns ett positivt samband mellan exponering och KOL ^A
Organiskt damm	26 studier n=197 978	⊕⊕⊕○	-1 risk för bias	Det finns ett positivt samband mellan exponering och KOL ^A
Ospecificerat damm	15 studier n=279 274	⊕⊕⊕○	-1 risk för bias	Det finns ett positivt samband mellan exponering och KOL ^A
Gaser och ångor	32 studier n=294 185	⊕⊕⊕○	-1 risk för bias	Det finns ett positivt samband mellan exponering och KOL ^A
Bekämpningsmedel	7 studier n=104 294	⊕○○○	-1 risk för bias -1 samstämmighet -1 precision	Det går inte att avgöra om det finns något samband eller inte

Resultat – oorganiskt damm

Oorganiskt damm uppstår vid exempelvis brytning av sten och malm eller utvinning och förädling av metall eller när sådana material bearbetas genom exempelvis slipning.

Tabell 5.2 Samband mellan oorganiskt damm och KOL.

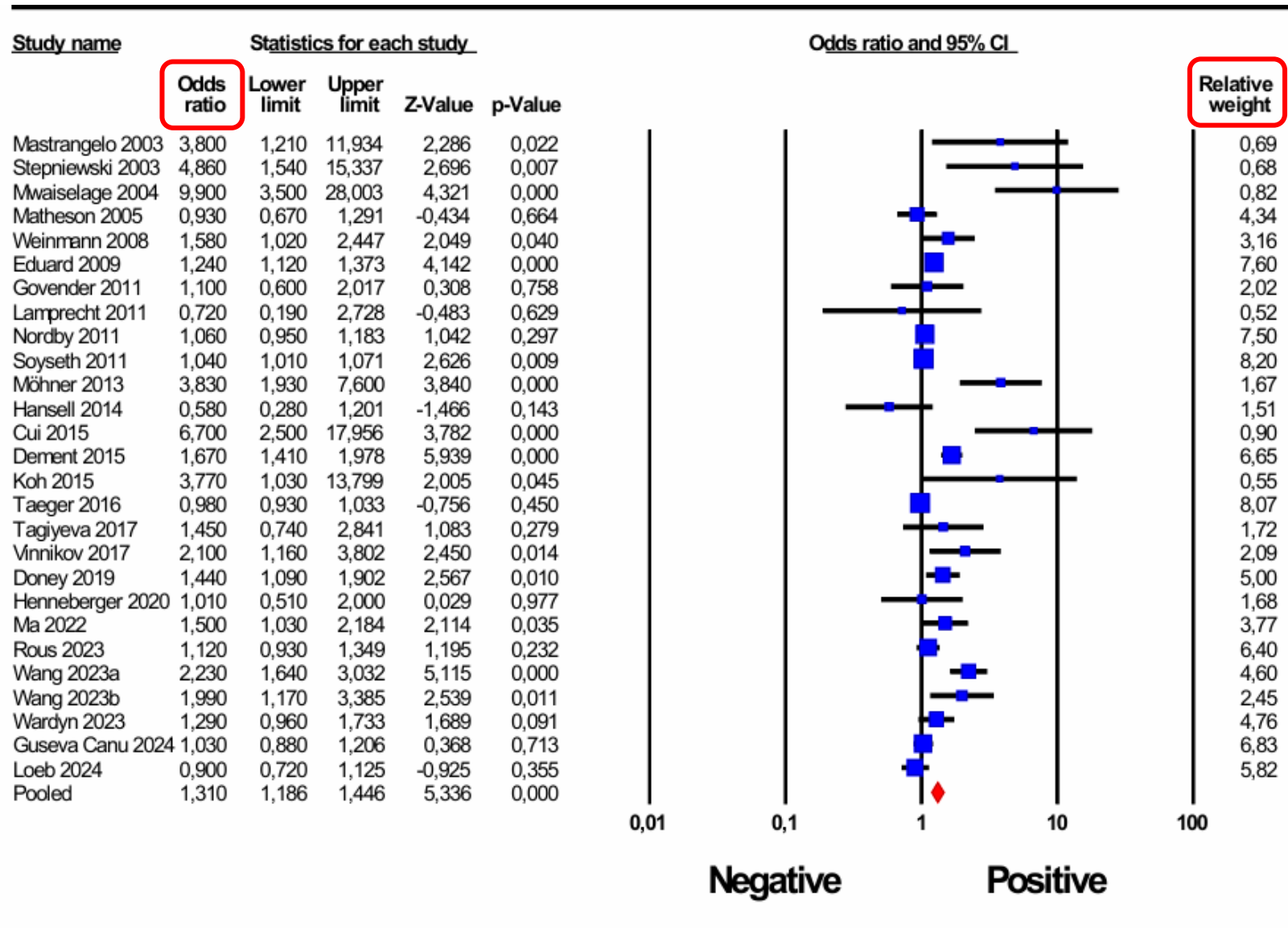
	Sambandets riktning				
	Negativt		Oklart	Positivt	
	Signifikant	Inte signifikant		Inte signifikant	Signifikant
Metaanalys					
antal studier					27
antal deltagare					56 942
intervall antal*					124–13 044
Övriga studier					
antal studier	1	1		3	3
antal deltagare	94 514	990		6 431	48 074
intervall antal*				1 334–1 754	166–43 641

*Minsta och största antal deltagare.

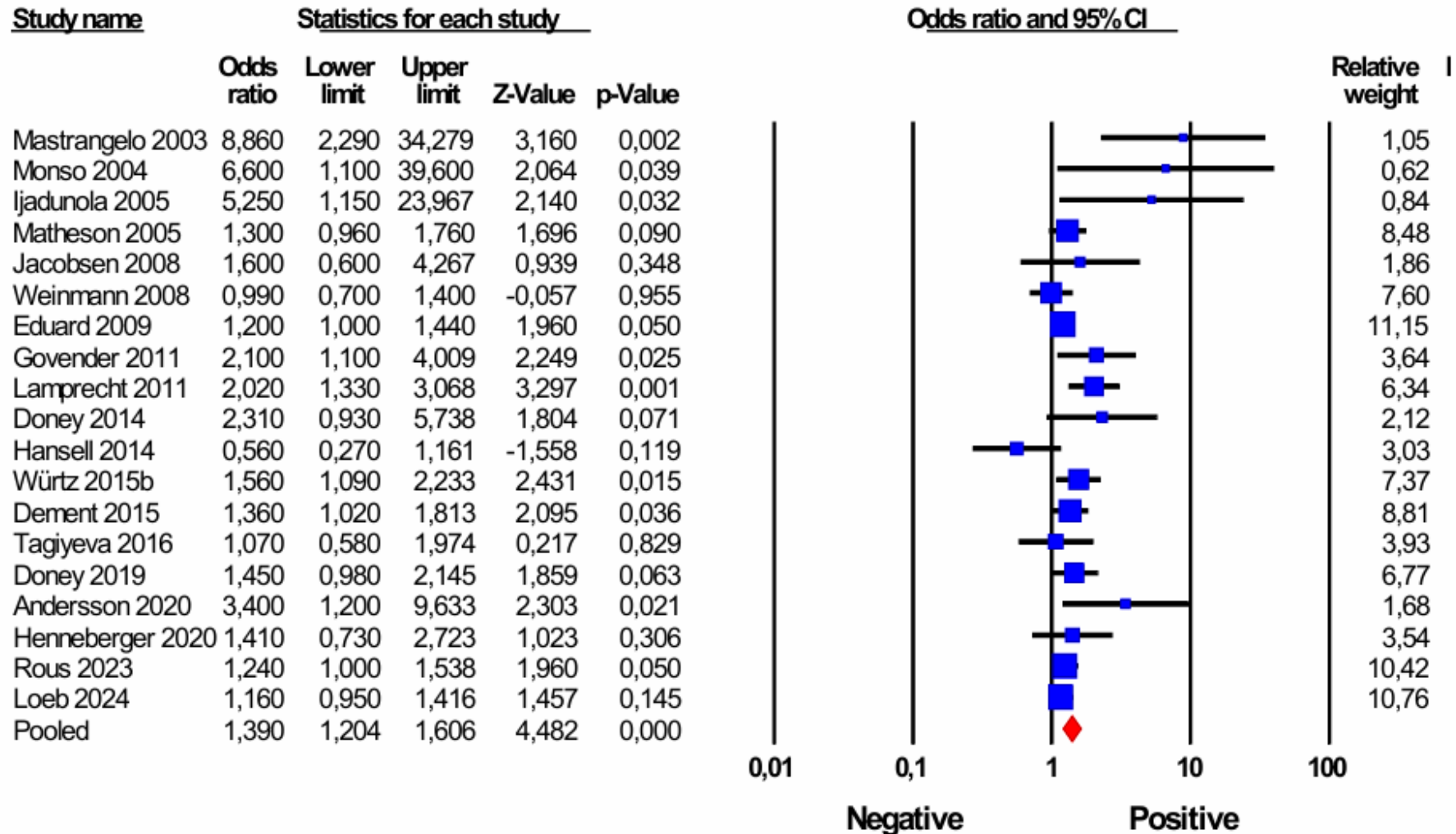
Studier med OR ingår i metaanalysen.

Andra sambandsmått än OR och otillräckligt rapporterade resultat har vägts in narrativt med sk SWiM-analys.

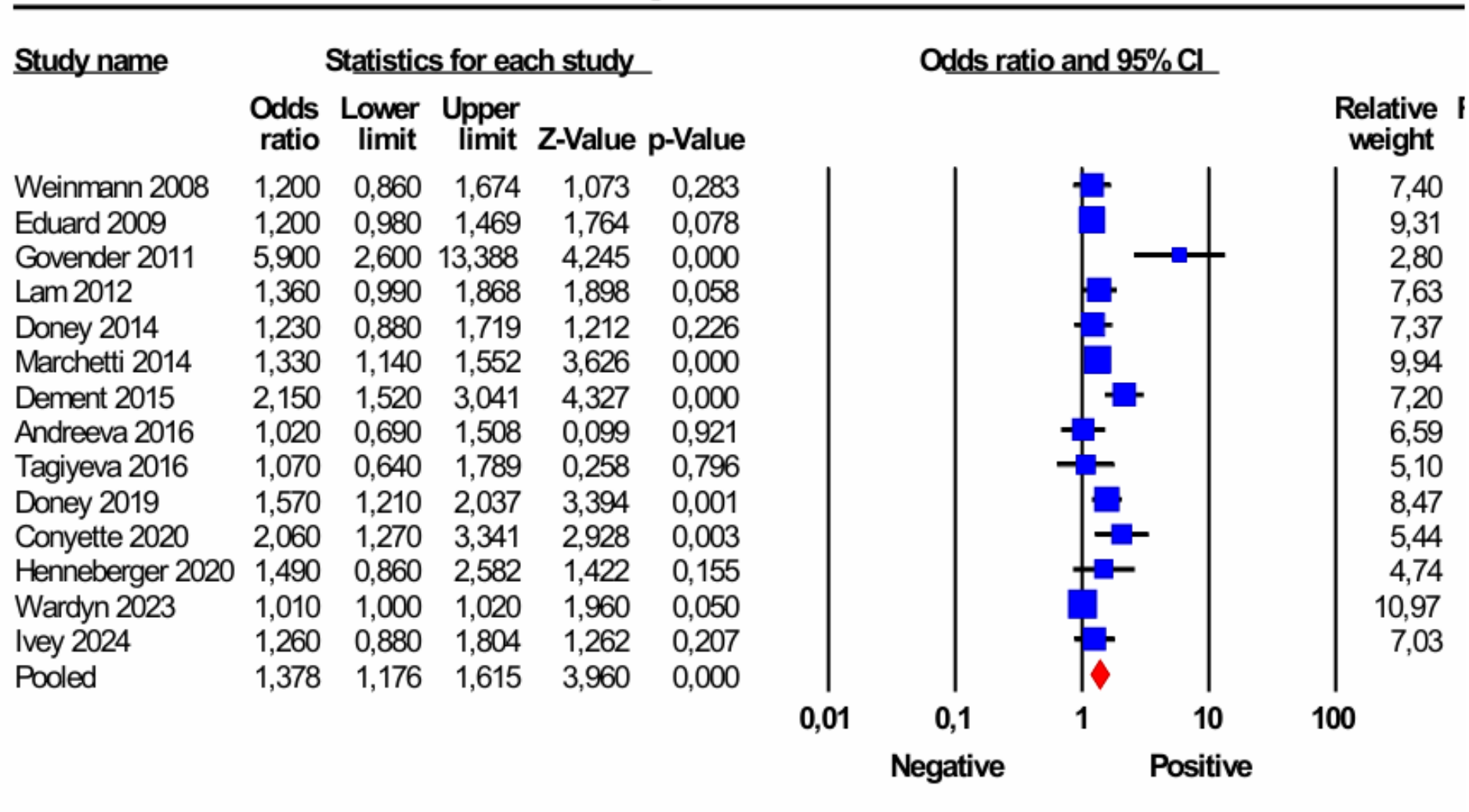
Resultat – oorganiskt damm Metaanalys på 27 studier

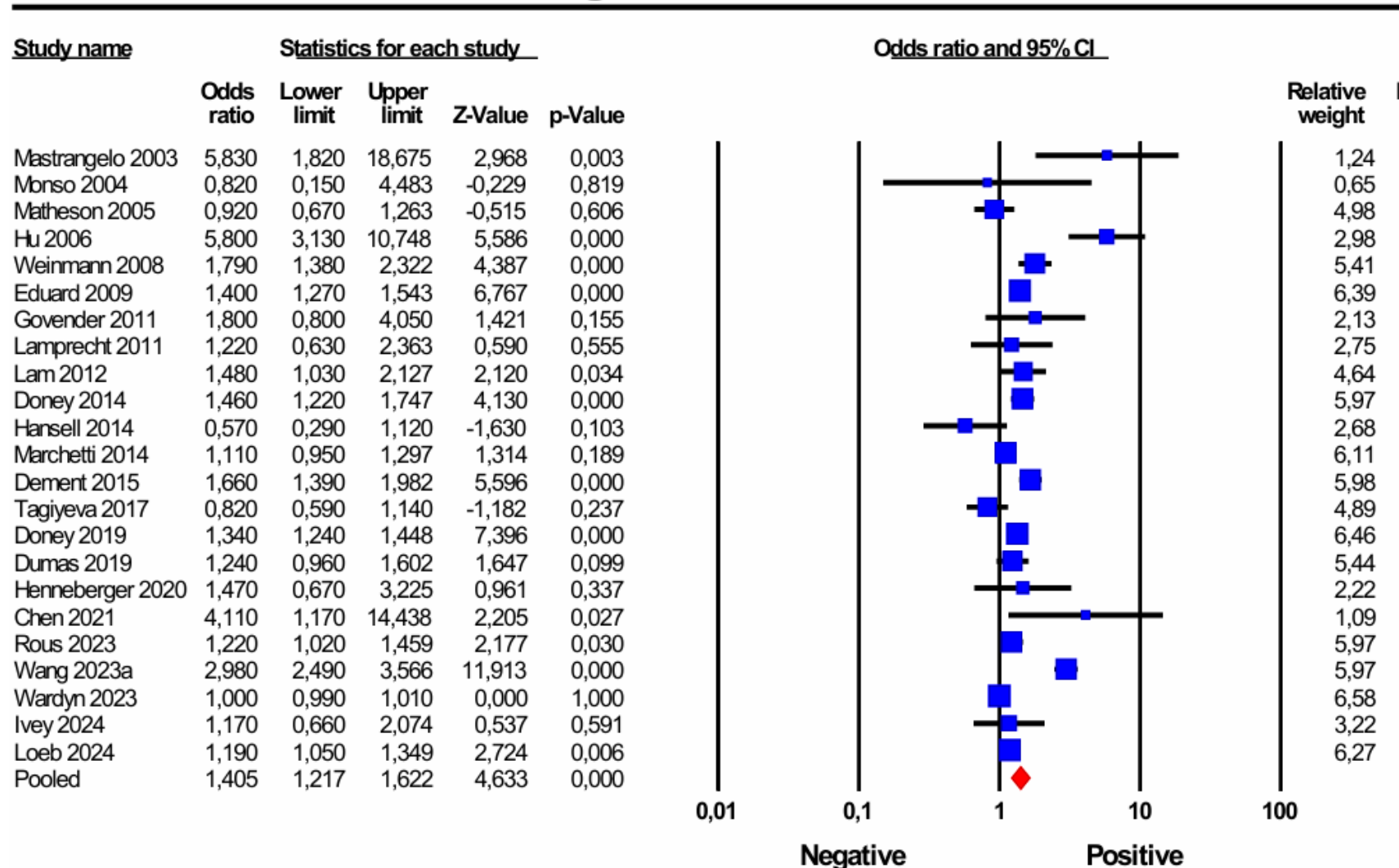
Resultat – organiskt damm Metaanalys på 19 studier

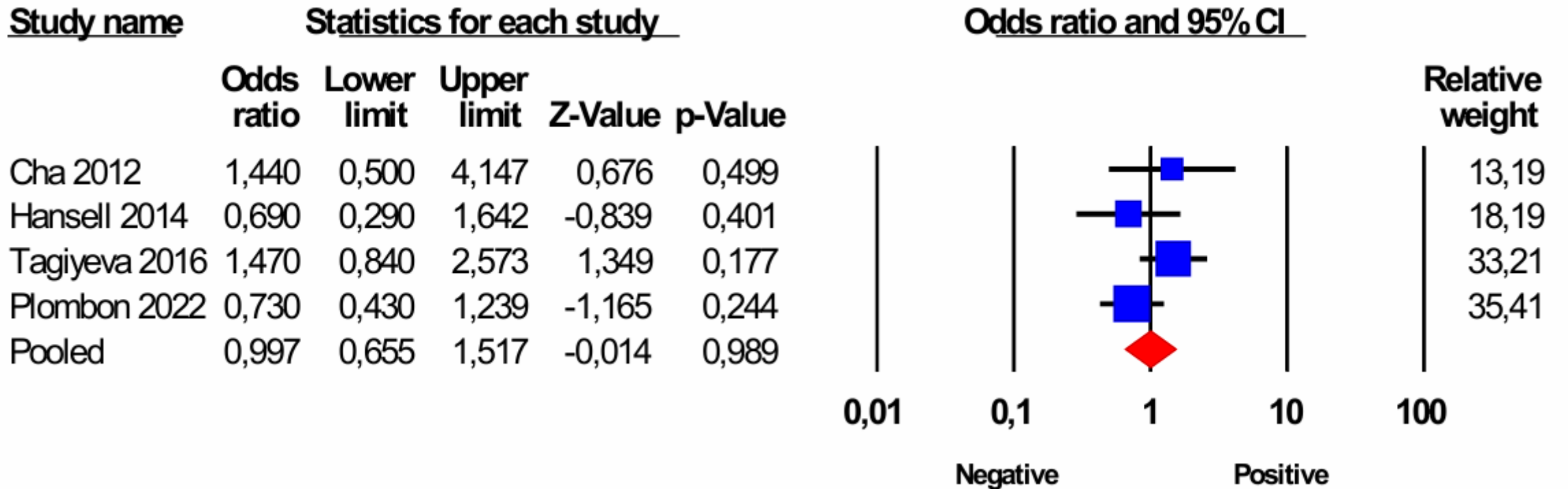
Resultat – ospecificerat damm Metaanalys på 14 studier

Resultat – gaser och ångor Metaanalys på 23 studier

Resultat – bekämpningsmedel Metaanalys på 4 studier

Slutsatser

Efter att ha granskat den vetenskapliga litteraturen har SBU dragit följande slutsatser:

- Det finns ett samband mellan exponering för oorganiskt, organiskt eller ospecificerat damm samt gaser och ångor i arbetsmiljön och ökad förekomst av KOL.
- Det vetenskapliga underlaget räcker inte för att avgöra om det finns ett samband mellan exponering för bekämpningsmedel i arbetsmiljön och förekomst av KOL. Ytterligare forskning behövs.

